

ВИВЧЕННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ В 5-6 КЛАСАХ ГІМНАЗІЇ В УМОВАХ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

На відміну від дистанційного навчання, потреба в якому особливо гостро актуалізувалася у зв'язку з пандемією Covid-19, моделі змішаного навчання (blended learning) застосовуються в освітньому процесі ще з ХХ століття, але переважно у профільній школі та вищій освіті. Нині використання моделей змішаного навчання стало можливим завдяки значному поширенню інформаційно-комунікаційних технологій, доступності гаджетів серед учнівського загалу, поглибленню інтересу учнів до електронного навчання, електронних та мережевих бібліотек.

Існують різні погляди на специфіку змішаного навчання, оскільки воно було предметом зацікавленень зарубіжних та українських учених, зокрема К. Бугайчука, І. Воротникової, С. Гарної та ін. Вважаємо ефективним застосування змішаного навчання в умовах сучасного освітнього простору гімназії, оскільки воно має особливості, виділені в дослідженні І. Воротникової: «необмежений зміст, врахування освітніх потреб, індивідуальний освітній маршрут кожної дитини, зміна ролі педагога від вертикального домінування до горизонтальної взаємодії і модерації, збільшення впливу не зовнішньої оцінки, а самооцінки та взаємооцінювання» (Воротникова, 2020, 16).

На основі узагальнення визначень змішаного навчання К. Бугайчук виділяє такі його ознаки:

«– змішане навчання відноситься до формального навчання в рамках діяльності освітніх установ;

– це цілеспрямований процес здобуття знань, умінь та навичок у рамках певних навчальних дисциплін, частина якого реалізується у віддаленому режимі;

– під час вивчення навчальної дисципліни використовуються ІКТ та ТЗО (ПК, мобільні телефони, планшети, проектори тощо);

– ІКТ використовуються не тільки для зберігання і доставки навчального матеріалу, але й для реалізації контрольних заходів, організації навчальної взаємодії(консультацій, обговорення);

– має місце самоконтроль учня (студента) за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання» (Бугайчук, 2016, 4).

З-поміж моделей змішаного навчання, узагальнених у дослідженні І. Воротникової (Воротникова, 2020), у навчанні української літератури в гімназії найбільш доцільно використовувати «Обличчя до обличчя», «Перевернутий клас», «Індивідуальну ротаційну модель» або гібридну модель, яка поєднує в собі їх інструментарій.

Змішане навчання української літератури в гімназії потребує удосконалення процесу літературної освіти, а організація уроків різних типів – методичних

розробок уроків із застосуванням онлайн-інструментів та інтерактивних навчальних завдань.

За модельною навчальною програмою з української літератури для НУШ (Яценко, 2021), у 5 і 6 класі передбачене вивчення сучасних прозових творів для молодших підлітків.

У 5 класі вивчатиметься оповідання Марії Морозенко «Вірність Хатіко», Оксани Сайко «Гаманець», Галини Кирпи «Мій тато став зіркою», пригодницька повість Зірки Мензатюк «Таємниця козацької шаблі»; у 6-му – казка Богдани Матіяш «Єва і білосніжна квітка лілії», пригодницькі повісті Олександра Гавроша «Різдвяна історія ослика Хвостика», Лесі Ворониної «Таємне товариство боягузів, або засіб від переляку № 9», Володимира Арєнєва «Сапієнси», Івана Андрусяка «28 днів з життя Бурундука», книга біографічних оповідань Марини Павленко «Райдуга в решеті. Про Павла Тичину, Надію Суровцову, Василя Симоненка, Василя Стуса, Ірину Жилєнко». Також передбачене вивчення літературних новинок для підліткового читання, які нещодавно з'явилися на книжкових полицях, і, на думку вчителя літератури, заслуговують на увагу школярів.

Вивчення цих творів пропонується із залученням мистецького, історичного, біографічного контексту, міжпредметних зв'язків. Основною метою літературної освіти є «розвиток компетентних учнів-читачів, прилучення їх до високохудожніх надбань класичної та сучасної української літератури; розвиток художнього сприйняття навколишнього світу, осмислення конкретно-історичного та загальнолюдського значення зображеного письменником; розширення культурно-пізнавальних інтересів; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду та естетичних смаків; сприяння всебічному розвитку і творчій самореалізації в сучасному світі; виховання національно свідомих громадян України; формування гуманістичного світогляду, національних і загальнолюдських цінностей» (Яценко, 2021, 2).

На уроках української літератури учні 5-6 класів зосереджуються на сприйнятті художнього тексту сучасної літератури та на виконанні навчальних завдань для поглиблення його розуміння, на вивченні понять з теорії літератури. Велика роль відводиться самостійному опрацюванню додаткового матеріалу, яке може здійснюватися в електронних класах у межах часу, відведеного на вивчення тематичного блоку.

Такі тематичні блоки створюються на онлайн-платформі Google Classroom (<https://classroom.google.com>) або інших, з подібними функціями. Досвідом використання такої електронної платформи «E-school. Дистанційне навчання в школі» для учнів старшої школи ділиться С. Гарна (Гарна, 2017).

На нашу думку, контент для змішаного вивчення сучасної української прози для учнів 5-6 класу має бути більш різноманітним, візуалізованим, містити завдання різних рівнів, бути спрямованим на групову та проєктну діяльність, що сприятиме формуванню не тільки предметної літературної (читацької) компетентності, а й низки ключових.

Тому Google Classroom може містити покликання на низку різних інформаційних ресурсів та інтерактивних інструментів. Контент для змішаного

вивчення прозового твору сучасної української літератури має таку орієнтовну структуру:

- посилання на повний текст художнього твору в електронній бібліотеці або хрестомачії;

- аудіокнига;

- мистецький контекст (картини, ілюстрації, скульптура, постановки на сцені) з відомостями про художників, скульпторів, перекладачів та ін.;

- медіаконтент (мультфільми, кінофільми, буктрейлери, постери тощо за мотивами художніх творів);

- інформаційний матеріал для виконання дослідницьких проєктів;

- список художніх творів на схожу тематику для додаткового читання.

Окремим блоком подається система завдань, яка може виконуватися за а вибором учня:

- на паперових носіях і презентуватися face to face на спеціальних уроках у класі;

- виконуватися на Migo – платформі для створення безкінечних онлайн-дошок для індивідуальної, парної або командної роботи;

- виконуватися на Padlet – віртуальній дошці (онлайн-дошка) – сервіс, який надає можливість кожному учню розмістити свою роботу, а також користувачі можуть прокоментувати або оцінити роботи інших. Учитель може розміщувати будь-які навчально-методичні матеріали в електронній формі.

Створеними дошками можна поділитися у соціальних мережах (Твіттер, Фейсбук), вставити код на сайт, відправити по E-mail, отримати по QR-коду, поділитися у Google Classroom. Це дає можливість вдосконалювати інформатичну компетентність учнів та формувати їхню медіаграмотність.

Отже, використання гібридної моделі змішаного навчання у процесі вивчення сучасної української прози в 5-6 класах гімназії сприятиме літературному й загальнокультурному розвитку молодших школярів, формуванню у них ключових компетентностей та медіаграмотності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бугайчук К. (2016) Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. Інформаційні технології і засоби навчання. Том 54. № 4. С. 1–18.
2. Гарна С. (2017) Організація уроку зарубіжної літератури в системі дистанційного навчання школярів. Інформаційні технології і засоби навчання. Т. 62. № 6. С. 47–57.
3. Дистанційне навчання в умовах карантину : досвід та перспективи (2021) Аналітико-методичні матеріали / кол. автор. ; за загальною редакцією О. М. Топузова ; укл. М. В. Головка. Київ : Педагогічна думка.
4. Дистанційне та змішане навчання в школі (2020) Путівник / Упоряд. І. П. Воротникова. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. 48 с.

5. Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти / Яценко Т.О., Качак Т.Б., Кизилова В.В., Пахаренко В.І., Дячок С.О., Овдійчук Л.М., Слижук О.А., Макаренко В.М., Тригуб І.А. (2021). Отримано з <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Movno-literat.osv.hal/Ukr.lit.5-6-kl.Yatsenko.ta.in.14.07.pdf>